

.....
**การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น**

**The Development of the Economic Learning Activity Package
Using Scenario-based Learning to Promote the Financial Literacy
of Lower Secondary School Students**

Received: April 18, 2020

Revised: May 5, 2020

Accepted: May 19, 2020

กมลชนก สกนธวัฒน์*

Kamonchanok Sakondhawatt

ชาริณี ตรีวรวิญญู**

Charinee Triwaranyu

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มเป้าหมายวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยกิจกรรมจำนวน 11 กิจกรรม มีหลักการสำคัญที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติผ่านการใช้ทักษะทางการเงินที่หลากหลายในการตัดสินใจทางการเงินภายใต้ฉากทัศน์ในห้องเรียนที่ถูกออกแบบให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงโดยไม่ถูกตัดสินว่าถูกหรือผิด แต่นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการตัดสินใจทางการเงินที่ผิดพลาดในแต่ละกิจกรรมมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นรับประสบการณ์ (2) ขั้นแสดงบทบาท

* นิสิตปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Master of Education Student Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Thailand

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Advisor, Assistant Professor Dr., Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: faiskondha@gmail.com

.....
สมมติ (3) ชั้นเผชิญภาวะวิกฤต และ (4) ชั้นสะท้อนผล 2) นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงิน
หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้/ แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน/ ความฉลาดรู้การเงิน

Abstract

The purposes of this Research and Development were to 1) develop the economic learning activity package using scenario-based learning to promote financial literacy of lower secondary school students and 2) study the results of using the economic learning activity package. The samples were 29 of 9th grade secondary school students who registered in the elective courses in the second semester of the academic year 2019 at the Chulalongkorn University Demonstration Secondary School under the Office of the Higher Education Commission, Bangkok. Participants were selected through a purposive sampling method. The research tool was the financial literacy test. The data was analyzed by using mean, standard deviation and t-test.

The results of the research showed that 1) the economic learning activity package using scenario-based learning to promote the financial literacy of lower secondary school students includes 11 activities. The principle of Learning Activity Package is focusing on bringing theory to practice though the uses of various financial skills to make decisions under the scenarios as close as real life, without being judged as right or wrong. Students can learn by wrong financial decisions. There are four-steps in the activities including (1) Experiencing (2) Role-Playing (3) Facing on a climax scene and (4) Reflecting. 2) The students had a higher mean posttest score on the financial literacy than pre-test at the .05 level of significance.

Keywords : Learning Activity Package/ Scenario-based Learning/ Financial Literacy

บทนำ

ท่ามกลางการพัฒนาทางเศรษฐกิจของโลกที่แม้จะเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วมาก แต่กลับพบว่าหลายประเทศกำลังเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงิน ความยากจน การว่างงานและการเป็นหนี้ของประชาชน ซึ่งเกิดจากประชาชนขาดความฉลาดรู้การเงินที่ดี ด้วยเหตุนี้องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (The Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) จึงเริ่มดำเนินการผลักดันความฉลาดรู้การเงินให้เป็นทักษะชีวิตที่ต้องส่งเสริมแก่ประชาชน เนื่องจากหากประชาชนมีความฉลาดรู้การเงินที่ดี และสามารถสร้างความมั่นคงทางการเงินส่วนบุคคลได้แล้วนั้นย่อมส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นด้วย

ความฉลาดรู้การเงินเป็นศัพท์บัญญัติของคำว่า Financial Literacy โดยราชบัณฑิตยสภา (Office of the Royal Society, 2019) ทั้งนี้ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือโออีซีดีได้ให้นิยามของความฉลาดรู้การเงิน (OECD/INFE, 2011) ว่าเป็น “ความสามารถในการผสมผสานของความรู้ทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้บริบททางการเงินที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของตนเอง” ความฉลาดรู้การเงินจึงเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ทักษะเพื่อการตัดสินใจทางการเงินอย่างมีข้อมูล (Mason and Wilson, 2000) เพื่อการมีชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในชีวิตทางเศรษฐกิจได้ตลอดชีวิต (OECD/INFE, 2011)

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งซึ่งเผชิญกับปัญหานี้สินภาคครัวเรือนจำนวนมากอันเกิดจากประชาชนไทยขาดความฉลาดรู้การเงิน จากการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2559 พบว่า คนไทยมีความฉลาดรู้การเงินในระดับต่ำทั้งด้านความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของ OECD (Bank of Thailand, 2016) โดยเฉพาะในระดับเยาวชน ธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand, 2013, 2016) และคณะกรรมการด้านเศรษฐกิจ (The National Reform Steering Committee on Economic of Thailand, 2016) จึงได้สำรวจและพบปัญหาพฤติกรรมทางการเงินของเยาวชนไทย ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคเกินตัว การบริโภคตามกระแส การขาดการไตร่ตรองก่อนการซื้อ การขาดการวางแผน และบริหารจัดการเงิน การขาดการออมเงิน และการขาดวินัยทางการเงินที่ดี

ด้วยเหตุนี้ความฉลาดรู้การเงิน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนไทยโดยเฉพาะในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นระดับการศึกษาสุดท้ายของการศึกษาขั้นบังคับในประเทศไทย การส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินจึงควรเริ่มต้นให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสถานที่อันปลอดภัยที่สุดที่เปิดให้ผู้เรียนได้ทดลองตัดสินใจทางการเงินก่อนที่จะต้องไปเผชิญหน้ากับเหตุการณ์การเงินอันซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในสังคม โดยแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินที่ดีนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติในการเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การตัดสินใจทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางสถานการณ์ทางการเงินที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดจากการตัดสินใจที่นักเรียนอาจต้องเผชิญในอนาคต (Leet and Lopus, 2012; Olesen and Madsen, 2017; Finkelstein, et. al, 2010) นอกจากนี้จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบว่ามีแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายในการส่งเสริมให้เกิดรู้เรื่องการเงิน อาทิ รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) วิธีการสอนโดยใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลอง (System Dynamic Simulation) และวิธีการสอนโดยใช้เรื่องสั้น (Short Stories) (Olesan and Medson, 2017) แต่เมื่อวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนการสอนข้างต้นกลับพบว่ายังไม่มีการจัดการเรียนการสอนแบบใดที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการตัดสินใจทางการเงินในสถานการณ์ที่หลากหลายและใกล้เคียงกับชีวิตที่นักเรียนจะต้องเผชิญภายใต้บริบททางการเงินส่วนบุคคลอย่างแท้จริง

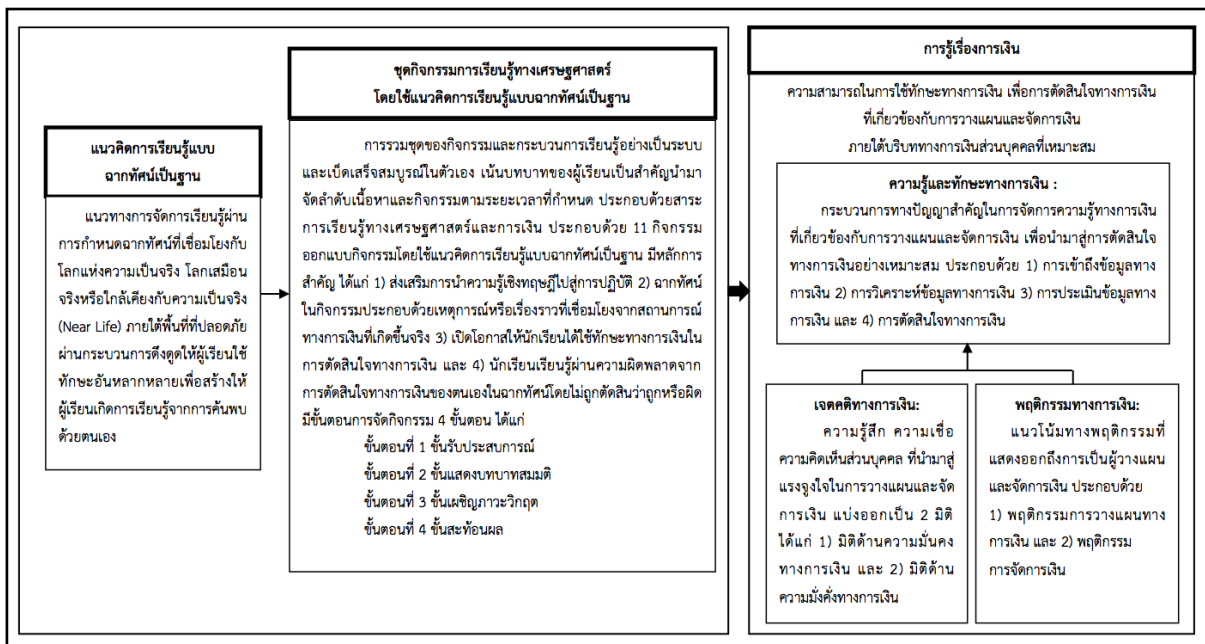
จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนา “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” ขึ้น เพื่อเป็นการรวบรวมชุดกิจกรรมหลากหลายที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความฉลาดรู้การเงิน โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน (Scenario-based Learning) ที่มุ่งเน้นการออกแบบฉากทัศน์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ทักษะอันหลากหลายใน

.....
การตัดสินใจ นำมาสู่การเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง (Errington, 2011; Hursen and Fasli, 2017; Sorin, 2013) แนวคิดนี้มีพื้นฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้ตามบริบทที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการตัดสินใจและความผิดพลาดจากการตัดสินใจในฉากทัศน์ที่ครูกำหนดขึ้น โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นรับประสบการณ์ ขั้นแสดงบทบาทสมมติ ขั้นเผชิญภาวะวิกฤตและขั้นสะท้อนผล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ทักษะทางการเงินโดยประยุกต์ใช้ทั้งความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินที่ดีผ่านฉากทัศน์ที่ผู้วิจัยออกแบบ โดยหวังว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในรายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางรายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้สอนหรือผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ระยะที่ 2 ศึกษาผลการใช้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานที่มีต่อความฉลาดรู้การเงิน
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดหลักการและขั้นตอนในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การออกแบบและสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 การเลือกหัวข้อและการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ : ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพื่อดำเนินการสังเคราะห์ความหมาย หลักการ องค์ประกอบ และแนวทางการส่งเสริมให้เกิดความฉลาดรู้การเงินเพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถสรุปนิยามของความฉลาดรู้การเงิน (Financial Literacy) ในงานวิจัย คือ “ความสามารถในการใช้ทักษะทางการเงิน ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน การประเมินข้อมูลทางการเงินเพื่อการตัดสินใจทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดการเงิน โดยอาศัยความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินที่ดีภายใต้บริบททางการเงินระดับบุคคลที่เหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” จากนั้นกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ “นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน วิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ประเมินข้อมูลทางการเงินและตัดสินใจทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดการเงินได้อย่างเหมาะสมกับบริบททางการเงินของตนเอง”

1.1.2 การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ : ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน พร้อมทั้งสังเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของความฉลาดรู้การเงิน และกระบวนการในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

ความฉลาดรู้การเงิน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

(1) **ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge)** ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดการเงิน ประกอบด้วย 1.1) การวางแผนทางการเงิน (Financial Planning) หมายถึง กระบวนการในการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเงิน ได้แก่ การประเมินสถานะทางการเงิน การตั้งเป้าหมายทางการเงิน การวางแผนในการใช้จ่ายเงิน การวางแผนการออมเงิน และการวางแผนการลงทุน 1.2) การจัดการเงิน (Financial Management) หมายถึง ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติตามแผนทางการเงินอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และสถานะของบุคคล ได้แก่ การจำแนกการใช้จ่ายตามความจำเป็นกับความต้องการ การลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงิน การใช้จ่ายเงินตามความจำเป็น การติดตามการใช้จ่ายเงิน และการปรับเปลี่ยนแผนทางการเงิน

(2) **ทักษะทางการเงิน (Financial Skills)** คือ กระบวนการทางปัญญาที่สำคัญในการจัดการข้อมูลทางการเงินเพื่อนำมาสู่การตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย 2.1) การเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน (Identify Financial Information) คือ การค้นหาและเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางการเงินของแต่ละ

.....
บุคคล สามารถระบุถึงความเกี่ยวข้องของข้อมูลทางการเงินที่มีต่อตนเอง หรือสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน 2.2) การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน (Analysis Information) ความรู้ความเข้าใจในการตีความเปรียบเทียบและสังเคราะห์ข้อมูลที่กำหนด 2.3) การประเมินข้อมูลทางการเงิน (Evaluate Financial Issues) การสร้างเหตุผลและคำอธิบายทางการเงินโดยอาศัยความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงินและความเข้าใจในบริบททางการเงินอย่างสมเหตุสมผลและเหมาะสมกับบริบททางการเงินของตนเอง และ 2.4) การตัดสินใจทางการเงิน (Financial Decision) การเลือกทางการเงินโดยอาศัยความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินมาประยุกต์ เพื่อให้สามารถยืนยันถึงการเลือกทางการเงินที่ดีและเหมาะสมกับบริบททางการเงินของตนเอง

(3) **เจตคติทางการเงิน (Financial Attitude)** คือ ความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็น ส่วนบุคคลที่นำมาสู่แรงจูงใจในการวางแผนและจัดการเงิน โดยแบ่งออกเป็น 2 มิติ ได้แก่ 3.1) มิติด้านความมั่นคงทางการเงิน มุมมองต่อการสร้างความมั่นคงทางการเงินที่สะท้อนผ่านความรู้สึกไร้ความกังวลทางการเงิน 3.2) มิติด้านความมั่งคั่งทางการเงิน มุมมองต่อความต้องการที่จะสร้างความมั่งคั่งทางการเงิน

(4) **พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior)** แนวโน้มทางพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นผู้วางแผนและจัดการเงิน

แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน (Scenario-based Learning : SBL)

มีหลักการที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติผ่านฉากทัศน์ที่มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือใกล้เคียงชีวิตจริง มุ่งเน้นการให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดเพื่อแก้ปัญหา การตัดสินใจ โดยไม่ถูกตัดสินว่าผิดหรือถูกและเรียนรู้จากความผิดพลาดในการตัดสินใจ ประกอบด้วยขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นรับประสบการณ์ นักเรียนได้รับการนำเสนอฉากทัศน์ ได้แก่ เรื่องเล่า (Story Line) บทบาท (Role) ที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติในฉากทัศน์ผ่านสื่อต่าง ๆ และข้อมูลสนับสนุนที่ช่วยทำให้ฉากมีความสมจริงยิ่งขึ้น ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนทำความเข้าใจต่อบทบาทและแสดงบทบาทผ่านฉากทัศน์ซึ่งประกอบด้วย ฉากซึ่งเป็นจุดท้าทายหรือจุดขัดแย้ง (Challenge) คำถาม (Focus Questions) และตัวเลือก (Choices) ที่กระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจตามความสามารถของตนเอง ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเผชิญภาวะวิกฤต นักเรียนได้รับการเสนอภาวะวิกฤต ประกอบด้วย ฉาก คำถามและตัวเลือกที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากผลการตัดสินใจในฉากทัศน์ก่อนหน้า และขั้นตอนที่ 4 ขั้นสะท้อนผล นักเรียนนำเสนอผลจากการตัดสินใจและสิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน (Errington, 2011; Naidu, et al., 2007; Sorin, 2013)

1.1.3 การวางแผนและออกแบบกิจกรรม : ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์หลักการและขั้นตอนในการออกแบบฉากทัศน์ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดผลการเรียนรู้ในฉากทัศน์ ขั้นที่ 2 กำหนดเหตุการณ์ที่อ้างอิงมาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตของผู้เรียนทั้งในปัจจุบันหรือแนวโน้มในอนาคต และสอดคล้องกับให้นักเรียนบรรลุผลการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 พัฒนาฉากทัศน์ โดยนำเหตุการณ์มาสร้างเป็นกระดานเรื่องราว ประกอบด้วยองค์ประกอบของฉากทัศน์ ได้แก่ (1) เรื่องเล่า (2) จุดท้าทายหรือจุดขัดแย้ง (3) บทบาทและการแสดงบทบาทสมมติ (4) ตัวเลือก (5) คำถาม และ (6) ภาวะวิกฤต ขั้นที่ 4 พัฒนาเครื่องมือที่ให้นักเรียนใช้ในฉากทัศน์และกำหนดเครื่องมือในการประเมินผล

1.1.4 การรวบรวมและจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ : ผู้วิจัยนำวัสดุประสงค์ ฉากทัศน์
สื่อและเครื่องมือมาจัดรวมกันเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จนสามารถรวบรวมได้ทั้งหมด 11 กิจกรรม

1.2 การสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน
ประเมินคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) จำนวน 3 ระดับ ประเมินความเหมาะสมในด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านกิจกรรม ด้านการวัดและ
ประเมินผล และคัดเลือกกิจกรรมที่ได้รับการประเมินเฉพาะคะแนนระดับ 2-3 มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ
ผู้ทรงคุณวุฒิจากนั้นผู้วิจัยได้นำกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้นโดยชัยยงค์ พรหมวงศ์ Brahmawong
(2013) มาเป็นกระบวนการประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะในขั้นทดลองใช้ชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ โดยคัดเลือกกิจกรรมจำนวน 3 กิจกรรมไปทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้นแบบ 1:1, 1:10 และ 1:100
กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จากนั้นประเมินค่าประสิทธิภาพของ
กระบวนการ (Efficiency of Process : E_1) พบว่ามีค่าอยู่ที่ 75 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพ
ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะกับเจตคติ (E_1/E_2) อยู่ที่ ± 75 จึงสรุปเบื้องต้นได้ว่า
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้ได้จริง จากนั้นดำเนินการปรับปรุงและพัฒนา
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามข้อสังเกตที่ค้นพบจากการทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้น เพื่อนำไปใช้กับ
กลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 2 ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ ฉากทัศน์เป็นฐานที่มีต่อความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ในระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบแนวทางเก็บรวบรวมข้อมูล การพัฒนาเครื่องมือวิจัย และ
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กลุ่มเป้าหมายเพียงกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group
Pretest-Posttest Design) มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเป็นนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมที่มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวางแผนและจัดการเงิน
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 29 คน ดำเนินการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive
Sampling) สาเหตุที่ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเช่นนี้ เนื่องจาก (1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เป็นระดับที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างครอบคลุมทุกกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ในขณะที่ระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 จะต้องมีการคัดเลือกบางกิจกรรมและจัดลำดับของกิจกรรมที่ส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน
ที่แตกต่างกันไป ซึ่งจะอธิบายรายละเอียดในผลของการวิจัยต่อไป (2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุม
การประยุกต์ใช้เนื้อหาในสาระเศรษฐศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2551
จึงเหมาะสมที่จะเจาะจงใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ศึกษารอบทุกสาระเศรษฐศาสตร์ (3) บริบท
โรงเรียนมีความพร้อมทางด้านสื่อและเทคโนโลยี ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีที่หลากหลาย

.....
และการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วม (4) นักเรียนมีทักษะพื้นฐานทางด้านภาษาไทยและคณิตศาสตร์ใน
การส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน

2.2 การออกแบบและสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ใน
การ เก็บรวบรวมข้อมูลความฉลาดรู้การเงิน ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน โดยสร้างตามองค์ประกอบของ
ความฉลาดรู้การเงิน 1 ฉบับ แล้วดำเนินการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน
ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
และจุดประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแบบวัด
จนกระทั่งได้แบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ใช้รูปแบบข้อคำถามเชิงสถานการณ์ทางการเงินจำนวน 7 ข้อ
ข้อละ 1 สถานการณ์ รวมเป็น 7 สถานการณ์ ประกอบด้วยสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ 1) การตั้งเป้าหมายทาง
การเงิน 2) การวางแผนทางการเงิน 3) การวางแผนการออมเงิน 4) การวางแผนการลงทุน 5) การใช้จ่ายและ
ลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายตามความจำเป็น 6) การรู้เท่าทันโฆษณา และ 7) การติดตามและปรับแผน
ทางการเงินให้เหมาะสมกับสถานะทางการเงิน แต่ละสถานการณ์ครอบคลุมการประเมินองค์ประกอบความฉลาดรู้
การเงินทั้ง 3 ด้าน แบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงินมีคะแนนเต็ม 30 คะแนน กำหนดสัดส่วนคะแนนที่ใช้ในการ
ประเมิน ได้แก่ 1) ด้านความรู้และทักษะทางการเงิน ร้อยละ 40 (จำนวน 12 ข้อ รวม 12 คะแนน) 2) ด้านเจตคติ
ทางการเงิน ร้อยละ 25 (จำนวน 8 ข้อ รวม 8 คะแนน) และ 3) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ร้อยละ 35 (จำนวน
10 ข้อ รวม 10 คะแนน) อ้างอิงการกำหนดสัดส่วนคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินโดยธนาคาร
แห่งประเทศไทย (Bank of Thailand, 2016) กับ OECD/ INFE (2018) ใช้เกณฑ์การประเมินคะแนน คือ หาก
นักเรียนตอบคำถามเป็นไปตามเกณฑ์ได้ 1 คะแนน และหากนักเรียนตอบคำถามไม่เป็นไปตามเกณฑ์ได้ 0 คะแนน

ตารางที่ 1 ตัวอย่างโครงสร้างข้อคำถามแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ที่ใช้ในงานวิจัย

ข้อที่	ข้อคำถาม	ความฉลาดรู้การเงิน			คะแนน		
		FKS *	FA**	FB***	FKS	FA	FB
4	การวางแผนการลงทุน 4.2 หากนักเรียนจะลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการลงทุนใน ข้อที่ 4.1 นักเรียนจะเลือกผลิตภัณฑ์ทางการลงทุนข้อใด (FKS) ☐ เลือกตัวเลือกที่ .... เพราะ..... (FA / FB) ☐ ไม่เลือก เพราะ..... (FA / FB) ☐ ไม่รู้	-การประเมิน ข้อมูลทาง การเงิน - การตัดสินใจ ทางการเงิน	- มีความสนใจ และระมัดระวัง ในผลิตภัณฑ์ทาง การเงิน	- เลือกวิธี การออมและ การลงทุนที่ เหมาะสม	1	1	1

* FKS: ด้านความรู้และทักษะทางการเงิน, **FA: ด้านเจตคติทางการเงิน, *** FB: ด้านพฤติกรรมทางการเงิน

จากนั้น ผู้วิจัยนำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ
กลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน พบว่ามีค่าความยากอยู่ที่ .1-.77 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ที่ .01-.73 และค่าความเที่ยง
อยู่ที่ .83 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแบบวัดตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ การสังเกตนักเรียนในขณะที่ทำ

.....
แบบทดสอบ และปรับข้อความที่มีค่าไม่ตรงตามเกณฑ์คุณภาพ ทั้งนี้ คะแนนของนักเรียนรายบุคคลที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบวัดความฉลาดรู้การเงินจะถูกเทียบกับเกณฑ์คะแนนความฉลาดรู้การเงิน ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางเกณฑ์คะแนนความฉลาดรู้การเงิน (Overall Financial Literacy Score) ปรับจากเกณฑ์คะแนนความฉลาดรู้การเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand, 2016) และ OECD/ INFE (2018)

เกณฑ์(คะแนนเต็ม)	คะแนนต่ำ	คะแนนปานกลาง	คะแนนสูง
ความฉลาดรู้การเงิน (30 คะแนน)	< 9	9 – 20	> 20
ความรู้และทักษะทางการเงิน (12 คะแนน)	≤ 4	5 - 7	≥ 8
เจตคติทางการเงิน (8 คะแนน)	< 3	3 - 5	> 5
พฤติกรรมทางการเงิน (10 คะแนน)	≤ 2	3 - 5	≥ 6

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 ทดสอบความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนโดยใช้แบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.2 ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้จัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที ซึ่งเป็นคาบคู่ต่อเนื่อง เป็นระยะเวลา 11 สัปดาห์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติมจากแบบบันทึกการเรียนรู้ ใบบงานในกิจกรรมต่าง ๆ และแบบสอบถามเป็นรายบุคคล

2.3.3 เมื่อสิ้นสุดกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยทดสอบความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน จากนั้นดำเนินการตรวจและประเมินคะแนนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยเทียบคะแนนพัฒนาการความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนรายบุคคลตามตารางเกณฑ์ความฉลาดรู้การเงินก่อน-หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วหาค่าเฉลี่ยทางสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนทั้งกลุ่มเป้าหมายโดยการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเดียว (t-test for one Sample) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมและสื่อ และแผนการสอน มีสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 แนวคิดและลักษณะสำคัญของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์นี้ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด 11 กิจกรรม ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน (Scenario-based Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ผ่านการสร้างห้องเรียนให้เปรียบเสมือนฉากเหตุการณ์ในชีวิตจริงที่นักเรียนจะต้องเผชิญทั้งในปัจจุบันหรือแนวโน้มในอนาคต ประกอบด้วย

.....
เรื่องราวเหตุการณ์ สถานที่ ตัวละครหรือบทบาทที่นักเรียนจะต้องแสดง ข้อคำถามและตัวเลือกที่นักเรียนจะต้องตัดสินใจ เพื่อนำมาสู่การเรียนรู้จากผลกระทบจากการตัดสินใจของนักเรียนที่เกิดขึ้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีหลักการที่สำคัญ คือ (1) มุ่งเน้นการส่งเสริมให้นำความรู้เชิงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ (2) ฉากทัศน์ในกิจกรรมประกอบด้วยเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เชื่อมโยงจากสถานการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นจริง (3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ทักษะทางการเงินภายใต้ความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินที่ดีในการตัดสินใจทางการเงินเพื่อเลือกแนวทางที่ดีที่สุดในการวางแผนและจัดการเงินอย่างเหมาะสม และ (4) นักเรียนเรียนรู้ผ่านความผิดพลาดจากการตัดสินใจทางการเงินของตนเองในฉากทัศน์ โดยไม่ถูกตัดสินว่าถูกหรือผิด

1.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน การประเมินข้อมูลทางการเงิน ที่จะนำมาสู่ความสามารถในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดการเงินได้อย่างเหมาะสม

1.3 แนวทางการประเมินผล : การวัดและประเมินผลมุ่งเน้นการวัดและประเมินผลใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่ 1 การประเมินผลสรุป : วัดผ่านแบบทดสอบความฉลาดรู้การเงินก่อนและหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และลักษณะที่ 2 การประเมินผลระหว่างเรียน : วัดความรู้และทักษะ เจตคติและพฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วย 2.1) สมุดบันทึกการเรียนรู้ ในรูปแบบการบันทึกผลการเรียนรู้ในระหว่างกิจกรรม แบบฝึกหัด แบบสังเกต และประเมินคะแนนผ่านการใช้รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 2.2) การสะสมคะแนนโบนัส มาจากการสะสมคะแนนที่เกิดจากการตัดสินใจทางการเงินหรือการแสดงพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนในกิจกรรม ประกอบด้วย (1) คะแนนความสุขทางการเงิน (2) คะแนนความมีวินัยทางการเงิน (3) คะแนนความอยู่รอดทางการเงิน (4) คะแนนความมั่นคงทางการเงิน และ (5) คะแนนความมั่งคั่งทางการเงิน คะแนนโบนัสดังกล่าวอ้างอิงมาจากเกณฑ์การประเมินความสำเร็จตามหลักการของวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลซึ่งใช้ในการประเมินว่าแต่ละบุคคลสามารถวางแผนและจัดการเงินได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งหากนักเรียนสามารถตัดสินใจทางการเงินรวมถึงรักษาสมดุลคะแนนโบนัสระหว่างความสุขทางการเงิน ความมีวินัยทางการเงิน ความอยู่รอดทางการเงิน ความมั่นคงทางการเงิน และความมั่งคั่งทางการเงินได้ ย่อมแสดงว่านักเรียนมีการวางแผนและจัดการเงินในกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม การสะสมคะแนนโบนัสนี้นักเรียนจะได้รับการประเมิน “ผ่าน” ในกรณีที่นักเรียนสามารถสะสมคะแนนโบนัสทั้ง 5 ส่วน โดยมีคะแนนแต่ละส่วนอย่างน้อยร้อยละ 50 จากร้อยละ 100 ขึ้นไป

1.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมโดยใช้ขั้นตอนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน แต่ละกิจกรรมมีขั้นตอน 4 ขั้น ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 ขั้นรับประสบการณ์ : นักเรียนได้รับการนำเสนอเรื่องเล่า บทบาท ข้อมูลพฤติกรรมทางการเงินของบทบาท และข้อมูลเป้าหมายทางการเงินที่นักเรียนจะต้องบรรลุ จากนั้นนักเรียนจะได้รับการนำเสนอและให้ตัดสินใจเลือกข้อมูลทางการเงินซึ่งมีผลต่อการบรรลุเป้าหมายทางการเงินในตอนจบของฉากทัศน์ อาทิ ข้อมูลสถานะทางการเงิน แผนทางการเงิน เป็นต้น
ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแสดงบทบาทสมมติ : นักเรียนแสดงบทบาทและตัดสินใจทางการเงินผ่านจุดท้าทายหรือจุดขัดแย้ง คำถามและตัวเลือก โดยคำนึงถึงข้อมูลทางการเงิน เป้าหมายทางการเงินของบทบาท และการสะสมคะแนนโบนัสเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเงิน
ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเผชิญภาวะ

.....
วิกฤต : นักเรียนได้รับการเสนอเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากผลกระทบของ การตัดสินใจตลอดฉากทัศน์ และจะต้องตัดสินใจทางการเงินครั้งสุดท้ายเพื่อที่จะสามารถสามารถบรรลุหรือเข้าใกล้ ที่จะบรรลุเป้าหมายทางการเงินในกิจกรรม และขั้นตอนที่ 4 ขั้นสะท้อนผล : นักเรียนนำเสนอผลจาก การตัดสินใจผ่านการแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน โดยครูมีบทบาทตั้งประเด็นคำถามและกระตุ้นให้นักเรียนสะท้อน การเรียนรู้ผ่านข้อผิดพลาดในการตัดสินใจของตนเอง รวมทั้งให้นักเรียนนำเสนอถึงแนวทางเพื่อแก้ไข ความผิดพลาดจากการตัดสินใจในกิจกรรม

1.5 กิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 11 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมประมาณ 100 นาที ซึ่งออกแบบกิจกรรมโดยใช้กระบวนการออกแบบ และพัฒนาฉากทัศน์ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร งานวิจัย สื่อและ การสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุการณ์ทางการเงินในชีวิตจริงที่นักเรียนจะต้องเผชิญ จากนั้นนำเหตุการณ์ ทางการเงินที่ได้มาสร้างเป็นกิจกรรมทั้ง 11 กิจกรรม เรียงลำดับกิจกรรมตามหลักการของการส่งเสริมให้เกิด ความฉลาดรู้การเงินและหลักการวางแผนและจัดการเงิน ได้แก่ (1) ฉากการสร้างความตระหนักถึงการวางแผน และจัดการเงินด้วยการออกแบบเรื่องราวที่ส่งผลให้นักเรียนตระหนักว่าตนเองขาดความฉลาดรู้การเงิน (2) ฉากเหตุการณ์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนประเมินสถานะทางการเงินและการตั้งเป้าหมายทางการเงิน (3) ฉากเหตุการณ์วางแผนการใช้จ่ายเงิน (4) ฉากเหตุการณ์ที่ส่งเสริมการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็น (5) ฉากเหตุการณ์การวางแผน การออมเงินและเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อความมั่นคงทางการเงิน (6) ฉากการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการลงทุนเพื่อเสริมความมั่งคั่งทางการเงิน (7) ฉากการลำดับความสำคัญของ การใช้จ่ายเงิน (8) ฉากการใช้จ่ายเงินโดยรู้เท่าทันการโฆษณา (9) ฉากการจัดการเงินโดยคำนึงถึงกลไกราคา (10) ฉากการปรับเปลี่ยนแผนทางการเงินและการปรับพฤติกรรมการใช้เงินอย่างเหมาะสมกับสถานะทางการเงิน และเศรษฐกิจและ (11) ฉากการวางแผนและจัดการเงินเพื่อมุ่งสู่การมีความมั่นคงและความมั่งคั่งทางการเงิน จากนั้นนำมาออกแบบฉากทัศน์และจัดลำดับกิจกรรม

1.6 แนวทางการใช้กิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ ผู้วิจัย ออกแบบเพื่อให้ผู้สอนหรือผู้ที่สนใจสามารถนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ไปใช้เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินแก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งในรายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาแห่งชาติ รายวิชาเพิ่มเติม และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ หากผู้สอนมีความสนใจที่จะนำไปใช้ในรายวิชาพื้นฐาน สาระเศรษฐศาสตร์ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สามารถเลือกกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อไปใช้ ส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน ได้แก่ (1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน ในด้านการวางแผน การออมเงิน การบริโภคตามความจำเป็น (สอดคล้องกับตัวชี้วัด ส.3.1 ม.1/1-3) (2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่งเสริม ความฉลาดรู้การเงินในด้านการวางแผนการลงทุน และการรักษาสิทธิผู้บริโภคเมื่อได้รับผลกระทบจากการใช้ จ่ายเงิน (สอดคล้องกับตัวชี้วัด ส.3.1 ม.2/1,4) และ (3) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน ตามจุดประสงค์ตลอดชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สอดคล้องกับตัวชี้วัด ส.3.1 ม.3/1 ส.3/2 ม.2/4)

ตารางที่ 3 ตัวอย่างโครงสร้างฉากทัศน์ของกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

กิจกรรม	ฉากทัศน์	ความฉลาดรู้การเงิน		
		ความรู้และทักษะทางการเงิน	เจตคติทางการเงิน	พฤติกรรมทางการเงิน
<p>กิจกรรมที่ 3 : วัยรุ่น 4,500 บาท : การวางแผนการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวัน</p> <p>กิจกรรม : นักเรียนที่พบว่าตนเองถูกจำกัดค่าขนมเหลือเพียง 4,500 บาท นักเรียนจึงต้องเลือกและปฏิบัติแผนการใช้จ่ายเงินที่จะทำให้อยู่รอดใน 1 เดือน โดยนักเรียนจะต้องเผชิญกับค่าใช้จ่ายทั้งประจำ ค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิดรวมทั้ง การตัดสินใจเลือกว่าจะเป็นหนี้หรือรักษาวินัยทางการเงินนักเรียนที่จะบรรลุกิจกรรมจะต้องใช้จ่ายเงินได้ตามแผนทางการเงินที่กำหนด จดบันทึกการเงิน และไม่เสียคะแนนโบนัสวินัยทางการเงิน</p>	<p>การวางแผนการใช้จ่ายเงิน</p> <ol style="list-style-type: none"> เรื่องเล่าและบทบาท : นักเรียนพบว่าในเดือนนี้นักเรียนถูกจำกัดค่าขนมลงเนื่องจากปัญหาทางการเงินของบ้านและนักเรียนจะต้องวางแผนการใช้จ่ายเงินภายในระยะเวลา 1 เดือน จุดท้าทาย/จุดขัดแย้ง : การเผชิญกับค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดฝัน (ค่าใช้จ่ายไม่ประจำ) บทบาทสมมติ : นักเรียนที่กำลังเผชิญกับเหตุการณ์ในฉาก ตัวเลือก : (1) แผนการใช้จ่ายเงินที่นักเรียนจะใช้เพื่อบรรลุเป้าหมาย, (2) การตัดสินใจใช้จ่ายเงินต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น, (3) การเลือกระหว่างการเป็นหนี้ กับวินัยทางการเงิน คำถาม : นักเรียนจะเลือกแผนทางการเงินใด ภาวะวิกฤต : เมื่อวันนี้เป็นวันสุดท้ายของแผนการใช้จ่ายเงิน แต่นักเรียนกลับพบว่าแผนการใช้จ่ายเงินที่วางไว้จำเป็นต้องยืดระยะออกไป 	<ul style="list-style-type: none"> - การเข้าถึงข้อมูล, - การวิเคราะห์ข้อมูล, - การประเมินข้อมูล และการตัดสินใจทางการเงินที่เกี่ยวข้อง - การวางแผนการใช้จ่ายเงิน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความมั่นใจต่อแผนทางการเงินที่จะบรรลุเป้าหมายทางการเงิน - 	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผนสำหรับการใช้จ่ายเงินล่วงหน้า - เลือกและใช้เครื่องมือในการทำงบประมาณ - หลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายที่เกินตัว - ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา

ตอนที่ 2 ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการเปรียบเทียบความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อน-หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ :

จากการวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนและหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่าหลังการใช้กิจกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาโดยแยกตามองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน ได้แก่ (1) ด้านความรู้และทักษะทางการเงิน (2) ด้านเจตคติทางการเงิน และ (3) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่านักเรียนมีความฉลาดรู้การเงินหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบ โดยมีผลการเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านความรู้และทักษะทางการเงินก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เด่นชัดมากที่สุด รองลงมาคือด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านเจตคติทางการเงินตามลำดับ ดังตารางต่อไปนี้

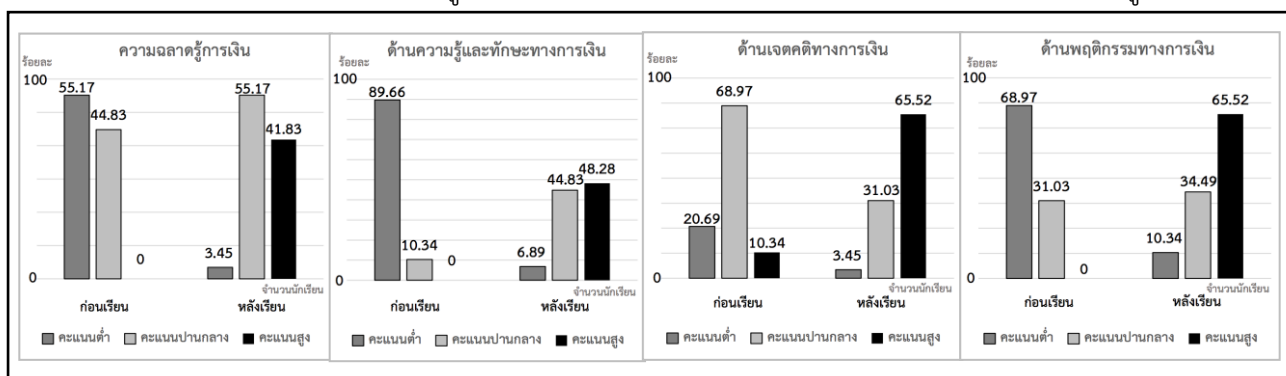
ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าการทดสอบที (t-test) ของคะแนนความฉลาดรู้การเงิน ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1. คะแนนรวมความฉลาดรู้การเงิน					
ก่อนเรียน	30	8.0	3.70	14.16	.000
หลังเรียน		19.31	4.65		
2. คะแนนความฉลาดรู้การเงินแยกตามองค์ประกอบ					
2.1 ด้านความรู้และทักษะทางการเงิน					
ก่อนเรียน	12	2.03	1.82	15.55	.000
หลังเรียน		7.93	2.15		
2.2 ด้านเจตคติทางการเงิน					
ก่อนเรียน	8	3.79	1.39	6.93	.000
หลังเรียน		5.89	1.31		
2.3 ด้านพฤติกรรมทางการเงิน					
ก่อนเรียน	10	2.17	1.46	9.42	.000
หลังเรียน		5.48	2.01		

ระดับนัยทางสถิติระดับ .05

เมื่อพิจารณาผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินโดยเปรียบเทียบกับตารางเกณฑ์คะแนนความฉลาดรู้การเงิน พบว่ามีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

ภาพที่ 1 ผลการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเทียบตามเกณฑ์คะแนนความฉลาดรู้การเงินทั้งภาพรวมและแยกตามองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน

จากแผนภูมิแสดงผลการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เทียบตามเกณฑ์คะแนนความฉลาดรู้การเงินพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินในเกณฑ์ระดับที่สูงขึ้นทั้งภาพรวมและทุกองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงิน และมีนักเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่อยู่ในเกณฑ์ระดับเดิม แต่มีคะแนนความฉลาดรู้ทางการเงินที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดรู้ด้านการเงินของนักเรียนจากแบบวัดความฉลาดรู้ด้านการเงินในแต่ละด้าน ได้แก่ (1) ด้านการวางแผนทางการเงิน คือ (1.1) การตั้งเป้าหมายทางการเงิน (1.2) การวางแผนทางการเงิน (1.3) การวางแผนการออมเงิน (1.4) การวางแผนการลงทุน และ (2) ด้านการจัดการเงิน ได้แก่ (2.1) การใช้จ่ายเงินและลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็น (2.2) การรู้เท่าทันโฆษณา (2.3) การติดตามและปรับแผนทางการเงินให้เหมาะสมกับสถานะทางการเงิน ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความฉลาดรู้การเงินที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็นมากที่สุด แต่มีความฉลาดรู้การเงินที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนน้อยที่สุด ในขณะที่ภายหลังจากการผ่านการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความฉลาดรู้การเงินที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและปรับแผนทางการเงินให้เหมาะสมกับสถานะทางการเงินมากที่สุด (ร้อยละ 53) รองลงมาคือการวางแผนการลงทุน (ร้อยละ 48) การตั้งเป้าหมายทางการเงิน (ร้อยละ 47) การใช้จ่ายเงินและลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็น (ร้อยละ 43) การวางแผนทางการเงิน (ร้อยละ 39) การรู้เท่าทันโฆษณา (ร้อยละ 38) และการวางแผนการออมเงิน (ร้อยละ 14) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้น

1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินที่พัฒนาขึ้นนี้ มีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ทุกขั้นตอนของกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำความรู้และทักษะทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินมาสู่การลงมือปฏิบัติผ่านฉากทัศน์ที่ประกอบด้วยเหตุการณ์ ตัวละคร ตัวเลือก การตัดสินใจที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงที่หลากหลาย โดยการตัดสินใจทางการเงินของนักเรียนตลอดกระบวนการนั้น จะไม่มีการตัดสินใจถูกหรือผิด จึงส่งผลให้นักเรียนกล้าที่จะลองผิดลองถูกจากการได้ฝึกการตัดสินใจทางการเงินอย่างซ้ำ ๆ และรู้สึกสนุกในการเรียนรู้ผ่านเหตุการณ์และตัวเลือกทางการเงินที่ทำทาย การออกแบบสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตและบริบททางการเงินของนักเรียนส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะทางการเงินไปสู่การวางแผนและจัดการเงินในชีวิต จึงทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินในชีวิตประจำวันด้วย ยกตัวอย่างเช่น เมื่อนักเรียนเรียนรู้ว่าการตัดสินใจที่ผิดพลาดในตัวเลือกก่อนหน้ามีผลมาจากเจตคติและพฤติกรรมที่มุ่งหวังการบริโภคตามความต้องการมากเกินไป ในการตัดสินใจตัวเลือกที่คล้ายคลึงในครั้งต่อไปนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่จะยับยั้งเจตคติและพฤติกรรมของตนเองเพื่อตัดสินใจเลือกในแนวทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sorin (2013); Mariappan, et al. (2004) ซึ่งได้นำแนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานมาใช้เพื่อเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติในการเผชิญสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชั้นเรียน พบว่านักเรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้นั้นได้รับการพัฒนาในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การสะท้อนการเรียนรู้

.....
ของนักเรียนจากสมุดบันทึกการเรียนรู้ที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนเกิดการพัฒนาเจตคติและพฤติกรรมทางการเงิน
ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้จากความผิดพลาดของการตัดสินใจในกิจกรรม

การสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียน คนที่ 3

กิจกรรมที่ 2 วัยรุ่นพันล้าน : จากกิจกรรมไม่สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้
เพราะตั้งเป้าหมายทางการเงินสูงจนเกินไป อยากหาเงินให้ได้มาก ๆ จนเกินไป ดังนั้นจึงควรตั้งเป้าหมายทางการเงิน
เงินที่ชัดเจน รอบคอบ ไม่เวอร์จนเกินไป และคิดให้ดีกว่าจะซื้ออะไร (11 พฤศจิกายน 2562)

กิจกรรมที่ 3 วัยรุ่น 4,500 บาท : กิจกรรมครั้งนี้เลือกแผนทางการเงินและเป้าหมาย
ทางการเงิน B เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือยหรือประหยัดจนเกินไป ทำให้สามารถใช้จ่ายได้อย่าง
เพียงพอ มีเงินเหลือเก็บในบัญชี (18 พฤศจิกายน 2562)

กิจกรรมที่ 4 Need or Want : หากต้องให้เลือกอีกครั้งก็จะเลือกเหมือนเดิม เพราะ
ตัดสินใจเลือกการ์ดแผนทางการเงิน การ์ดวินัยทางการเงิน และการ์ดความอดทนทางการเงินดีแล้ว ทำให้สามารถ
ตัดสินใจได้มีแบบแผน เลือกซื้อเฉพาะของที่จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย (25 พฤศจิกายน 2562)

นอกจากนี้ หลักการสำคัญของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ที่
เหมาะสมกับตนเองผ่านความผิดพลาดในการตัดสินใจทางการเงินที่เกิดขึ้น ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนา
ความฉลาดรู้การเงินตามบริบทของตนเอง เนื่องจากนักเรียนแต่ละบุคคลมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น
นักเรียนที่มีความรู้ทางการเงินที่สูงแต่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของกิจกรรมได้นั้นอาจเกิดจากการประเมินทาง
การเงินที่ผิดพลาดหรือเกิดจากการขาดเจตคติทางการเงินที่ดี เป็นต้น ในกิจกรรมโดยเฉพาะ ชั้นสะท้อนผล
จะเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อผิดพลาด และมีโอกาสแก้ไขข้อผิดพลาดจากการตัดสินใจผ่านบันทึก
การเรียนรู้ในกิจกรรม จึงช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความฉลาดรู้การเงินในส่วนตัวเองบกพร่องอย่างแท้จริง

1.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีการออกแบบลำดับการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับขั้นตอนของ
การวางแผนและจัดการเงิน โดยเริ่มต้นจากกิจกรรมที่สร้างความตระหนักต่อการวางแผนและจัดการเงินเพื่อสร้าง
แรงจูงใจในการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sibley (2010) ที่ว่าบุคคลซึ่ง
ตระหนักว่าตนเองยังขาดความรู้และความเข้าใจทางการเงินจะยิ่งแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมความฉลาดรู้
การเงินมากขึ้น อีกทั้งการลำดับกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนและจัดการเงินจากระดับพื้นฐานไประดับที่
ยากขึ้นรวมทั้งจัดกระทำซ้ำโดยสอดแทรกให้นักเรียนได้ใช้ความรู้และทักษะทางการเงิน เจตคติการเงินและ
พฤติกรรมทางการเงินที่เคยเผชิญในกิจกรรมก่อนหน้าลงในฉากทัศน์ในกิจกรรมต่อ ๆ มา ช่วยให้นักเรียนได้มี
โอกาสที่จะแก้ตัวจากการตัดสินใจที่ผิดพลาด และรู้ว่าตนเองยังสามารถที่จะพัฒนาความฉลาดรู้การเงินที่ขาดใน
กิจกรรมต่อ ๆ ไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Golden (2018); Naidu, et al. (2007) ที่ได้นำเสนอถึง
แนวทางการลำดับฉากทัศน์ที่ควรมีการลำดับจากทักษะในระดับพื้นฐานไปสู่ระดับที่ยากขึ้น เพื่อให้นักเรียน
ประสบความสำเร็จหรือบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้

1.3 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบมีการเพิ่มเติมการประเมินผลระหว่างกิจกรรมด้วยการสะสมคะแนนโบนัส ได้แก่ 1) คะแนนความสุขทางการเงิน 2) คะแนนวินัยทางการเงิน 3) คะแนนการอยู่รอดทางการเงิน 4) คะแนนความมั่นคงทางการเงิน และ 5) คะแนนความมั่งคั่งทางการเงิน ซึ่งถูกสอดแทรกลงในตัวเลือกการตัดสินใจในทุก ๆ ขั้นตอนของกิจกรรม ดังนั้น นอกจากนักเรียนจะต้องตัดสินใจโดยคำนึงถึงองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินแล้วนั้น จะต้องคำนึงถึงการรักษาสมดุลของการใช้ชีวิตอันเป็นหลักการสำคัญของการวางแผนทางการเงิน โดยเฉพาะความมีวินัยทางการเงินและความมั่นคงทางการเงินซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ดีทางการเงินควรมีในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น คะแนนโบนัสนี้เองจึงช่วยส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินในด้านเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น หากคะแนนโบนัสด้านวินัยทางการเงินที่นักเรียนสะสมระหว่างทำกิจกรรมนั้นมีคะแนนน้อยกว่าที่กำหนด นั้นหมายถึงนักเรียนเกิดพฤติกรรมการบริโภคที่เกินกว่าความจำเป็นจนส่งผลให้นักเรียนไม่มีเงินออมเพียงพอต่อการบรรลุเป้าหมายทางการเงินเป็นต้น ดังนั้นในกิจกรรมต่อไปนักเรียนจะเรียนรู้ที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะตัดสินใจทางการเงินในด้านการบริโภคตามความต้องการที่ลดลง

2. ประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

2.1 ผลของการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงิน ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้ไม่ได้มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีความฉลาดรู้การเงินในระดับเกณฑ์ที่สูง แต่มุ่งเน้นที่จะพัฒนาความฉลาดรู้การเงินหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สูงขึ้นกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผลการเปลี่ยนแปลงพบว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และทักษะทางการเงินสูงที่สุด ซึ่งเกิดได้จากการที่ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นการฝึกใช้ความรู้และทักษะทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงในระดับรองลงมาคือด้านพฤติกรรมทางการเงินและด้านเจตคติทางการเงินซึ่งอาจยังไม่เห็นผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากเพียงพอ เนื่องจากระยะเวลาของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีระยะเวลาเพียง 11 สัปดาห์อาจสั้นเกินกว่าที่จะเห็นผลการเปลี่ยนแปลงเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินที่แตกต่างชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิจัยของปริญท์ ทองเผือก และชาริณี ตรีวีรัญญ (Thongphrak and Triwaranyu, 2019) กับผลการวิจัยของ Marlowe (2014) ซึ่งนำเสนอว่าการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมและเจตคติทางการเงินย่อมต้องอาศัยการกระทำซ้ำซึ่งกระบวนการเรียนรู้ทางการเงินในระยะเวลาที่มากเพียงพอด้วยเหตุนี้ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหากต้องการส่งเสริมเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน ควรใช้ระยะเวลาที่มากกว่า 11 สัปดาห์ขึ้นไป และจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอจึงจะสามารถเห็นผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนได้ยิ่ง ๆ ขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้

1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในงานวิจัย มีการออกแบบสื่อและเครื่องมือในการเรียนรู้ที่ต้องการความร่วมมือจากนักเรียนในการคำนวณ การบันทึกการใช้จ่าย ฯลฯ ซึ่งหากมีครูผู้สอนเพียง จำนวน 1 คน ต่อนักเรียน 30 คน นักเรียนควรมีพื้นฐานการคำนวณหรือการอ่านเขียนที่ดีเพื่อช่วยอำนวยความสะดวก ครูผู้สอนสามารถดำเนินกิจกรรมในภาพรวมได้ แต่หากนักเรียนไม่มีพื้นฐานการคำนวณและการอ่านเขียนที่มากเพียงพอ ครูผู้สอนควรลดจำนวนนักเรียนให้น้อยลงในลักษณะการจัดการเรียนการสอนกลุ่มเล็ก หรืออาจสอนในลักษณะของทีม (Team Teaching) หรือการใช้เทคนิคแบบเพื่อนช่วยเพื่อนโดยให้นักเรียนที่มีพื้นฐานการคำนวณ หรือการอ่านเขียนที่ดีนั่งรวมกับนักเรียนที่มีพื้นฐานไม่ดีเพื่อที่จะคอยช่วยเหลือเพื่อนในส่วนที่ตามไม่ทันหรือไม่เข้าใจแทนครูได้

1.2 การออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐาน ผู้สอนควรทำการศึกษาวิเคราะห์บริบทของนักเรียนและออกแบบฉากทัศน์ให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน รวมทั้งครูผู้สอนควรมีความมั่นใจว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่มีแนวโน้มที่นักเรียนจะต้องเผชิญในอนาคต เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างแท้จริง

1.3 ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบฉากทัศน์เป็นฐานในชั้นรับประสบการณ์ ควรมีการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความสมจริงยิ่งขึ้น เนื่องจากในชั้นรับประสบการณ์เป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นความรู้สึกทำทายนักเรียนให้ต้องการที่จะทำกิจกรรม และสร้างความรู้สึกลงในการเป็นส่วนหนึ่งกับบทบาทและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้น ยิ่งการนำเสนอเรื่องราวในชั้นรับประสบการณ์มีความสมจริงด้วยสื่อที่ครบถ้วนทั้งแสง สี เสียงเท่าใด นักเรียนจะยิ่งเข้าถึงบทบาทและมีทัศนคติว่าการตัดสินใจในกิจกรรมนั้นมีผลกระทบที่เกิดขึ้นได้จริงกับชีวิต ไม่ใช่เพียงตัดสินใจตามสนุกสนานของกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การเปลี่ยนแปลงของเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนยังไม่เห็นผลที่ชัดเจนเนื่องจากระยะเวลาของการวิจัยเพียง 11 สัปดาห์ ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับส่งเสริมด้านเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน จึงควรเพิ่มระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย เพราะปัจจัยสำคัญของการส่งเสริมเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินคือระยะเวลาที่นานเพียงพอกับความสม่ำเสมอในการจัดกระทำจึงจะเห็นถึงผลการเปลี่ยนแปลงของเจตคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดรู้การเงินและความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีต่อความฉลาดรู้การเงิน เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยสนับสนุนและนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน

2.3 ควรศึกษาวิจัยผลการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนแบบกรณีศึกษา ด้วยการสังเกตและวิเคราะห์พัฒนาการความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนเป็นรายบุคคลร่วมกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดรู้ทางการเงิน เพื่อค้นหาจุดร่วม ความแตกต่าง และข้อจำกัดของการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินของนักเรียนแต่ละบุคคล และนำสู่การวิเคราะห์หาแนวทางการส่งเสริมความฉลาดรู้ทางการเงินแก่นักเรียนต่อไป

References

- Bank of Thailand. (2013). **Thai Financial Skills Survey Report**. Bangkok : Bank of Thailand. (in Thai)
- _____. (2016). **Thai Financial Skills Survey Report**. Bangkok : Bank of Thailand. (in Thai)
- Brahmawong, C. (2013). “Developmental Testing of Media and Instructional Package”.
- Silpakorn Educational Research journal** 5(1): 1-20. (in Thai)
- Errington, E. P. (2011). “Mission Possible: Using Near-World Scenarios to Prepare Graduates for The Professions”. **International Journal of Teaching and Learning in Higher Education** 23: 84-91.
- Finkelstein, et. al. (2010). **Effects of Problem Based Economics on High School Economics Instruction**. United State : U.S. Department of Education.
- Golden, P. (2018). “Contextualized Writing: Promoting Audience-Centered Writing through Scenario-Based Learning”. **International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning** 12(1): 1-9.
- Hursen and Fasli. (2017). “Investigating the Efficiency of Scenario Based Learning and Reflective Learning Approaches in Teacher Education”. **European Journal of Contemporary Education** 6: 264-279.
- Leet, D. R. and Lopus, J. S. (2012). “Tips for Teaching The High School Economics Course”.
- Social Studies Research and Practice** 7(1): 9-18.
- Mariappan, et al. (2004). **Scenario-based Learning Approach in Teaching Statics**. American Society for Engineering Education.
- Marlowe, J. (2014). **Governing Guide to Financial Literacy Connecting Money, Policy and Priorities**. USA: The Governing Institute.
- Mason and Wilson. (2000). **Conceptualising Financial Literacy**. Loughborough: Loughborough University.
- Naidu, et al. (2007). **How Scenario-Based Learning Can Engender Reflective Practice in Distance Education**. In Finding Your Online Voice Stories Told by Experienced Online Educators. (pp. 53-72). USA: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- OECD/INFE. (2011). **Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting an Internationally Comparable Survey of Financial literacy**. Paris: OECD.
- OECD/INFE. (2018). **OECD/INFE Toolkit for Measuring Financial Literacy and Financial Inclusion**. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.

- .....
- Office of the Royal Society. (2019). **Dictionary of Contemporary Educational History, The Set of Literacy**. Bangkok: Office of the Royal Society.
- Olesen and Madsen. (2017). Problem-based Learning: A Non-mainstream Way to Teach Economics. **Int. J. Pluralism and Economics Education** 8(3): 300-311.
- Sibley, J. (2010). **Financial Capability, Financial Competence and Wellbeing in Rural Fijian Households**. Suva, Fiji : United Nations Development Programme Pacific Centre.
- Sorin, R. (2013). “Exploring Partnerships in Early Childhood Teacher Education through Scenario-based Learning”. **World Journal of Education** 3(1): 39-45.
- The National Reform Steering Committee on Economic of Thailand. (2016). **Reform Basic Financial Education System for People**. Bangkok : the Secretariat of the House of Representatives. (in Thai)
- Thongphuak, P. and Triwaranyu, C. (2019). “Effects of Economics Instruction by using Simulation Games on Financial Literacy of Upper Secondary School Students”. **Silpakorn Educational Research Journal** 11(1): 348-365. (in Thai)